

„Eesti keele õpe kolmandate riikide kodanikele“ mõju-uuring

Kats Kivistik, Mariia Khrapunenko, Kristjan Kaldur, Anastasia Pertšjonok, Kirill Jurkov

ARUANNE

Uuring: „Eesti keele õpe kolmandate riikide kodanikele“ mõju-uuring

Uuringu autorid: Kats Kivistik
Maria Khrapunenko
Kristjan Kaldur
Anastasia Pertšjonok
Kirill Jurkov

Uuringu teostaja: Balti Uuringute Instituut
Tellija: Integratsiooni Sihtasutus

Projekti kaasrahastavad Euroopa Liit Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi kaudu ning Siseministerium Kultuuriministeriumi kaudu.

Balti Uuringute Instituut

Lai 30
51005 Tartu
Tel 699 9480
ibs.ee

Integratsiooni
Sihtasutus

KULTUURIMINISTERIUM

SISEMINISTERIUM

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS JA METOODIKA	4
2. TULEMUSED	6
2.1. Üldinfo	6
2.2. Varasem keeleõppe kogemus ja keeleõppe info saamine	7
2.3. Rahulolu pakutud keeleõppe ja sellega seotud teguritega	10
2.4. Mõju keeleoskusele	15
2.5. Mõju võrgustumisele ja lõimumisele	16
2.6. Tulevikuplaanid	20
3. KOKKUVÕTE	24
4. LISAD	26
Lisa 1. Ideaalse kursuse disainer (IBS, 2020)	26

1. SISSEJUHATUS JA METOODIKA

Eestis elavate kolmandate riikide kodanike kohanemine ja siin elavate inimeste lõimimine on Eesti poliitilises tegevuskavas olnud tähtsateks eesmärkideks. Seda ilmestab fakt, et Eesti ühiskonna lõimumismonitooringuid on läbi viidud juba üle 20 aasta. Monitooringutest ja teistest uuringutest on järjepanu selgunud, et eesti keele puudulik või ebapiisav oskus on üks peamisi Eesti ühiskonda lõimumist, sh näiteks tööturule sisenemist pidurdavaid tegureid. Seetõttu ongi kolmandate riikide kodanike eesti keele õppesse panustatud palju nii Eesti riigi eelarvest kui ka rahvusvaheliste projektide kaudu. Keeleõpe peab aga ennekõike lähtuma sihtrühma (praktilistest) vajadustest, mida on proovitud selgitada ka paljude varasemate uuringutega. Nende tulemused on andnud sisendi eesti keele õppe järjepidevaks arendamiseks Eestis.

Üheks taoliseks keeleõpet ja keeleõppijate profiile täpsustavaks uuringuks oli küsitlusuuring „Eesti keele õpe kolmandate riikide kodanikele“ (IBS 2020), milles selgitati sihtrühma eesti keele õppe vajadusi ja valmidust keeleõppeks. Uuring hõlmas endas ankeetküsitlust ja fookusrühma intervjuusid. Lisaks vajaduste ja valmiduse väljaselgitamisele paluti vastajatel ankeetküsitluse käigus kujundada endale ideaalne eesti keele õppe kursus. Hinnatavate kursuse osade kohta kuulusid kursuse maht, kohtumiste arv nädalas, ühe kohtumise kestvus, kohtumiste toimumise aeg, õppevorm, õppegrupi suurus, iseõppe osa väljaspool kursust, valmisolek kursuse eest tasuta ja eesti keele oskuse alg- ning sihttase.

Uuringu peamiste tulemustena selgus, et vastajaid motiveerib kõige sagedamini soov enda eesti keele oskust arendada, tulla paremini toime oma igapäevaeluga Eestis ja saada paremini aru Eesti kultuurist ning traditsioonidest. Oluliseks peeti ka töö või õpingutega seotud põhjuseid. Takistusteks peeti aga kõige sagedamini vähest praktikat ja ajalist ning rahalist ressursi. Ideaalse kursuse kujundamise lõpuks selgus aga, et kõige sagedamini sooviti, et kursus kestaks 120 akadeemilist tundi, kus kohtutaks kaks või kolm korda nädalas tööpäeva õhtutel 1,5 tunni kaupa õpetajaga õppeklassis ning parimaks õppegrupi suuruseks arvati olevat 6-10 inimest. Ideaalse kursuse disaini tulemusi näeb lähemalt lisa 1.

Nimetatud uuring sai sisendiks uue keeleõppe projekti „Eesti keele õpe kolmandate riikide kodanikele“ raames läbiviidavale eesti keele kursusele: Integratsiooni Sihtasutus (INSA) poolt pakuti 2021.-2022. aastal enam kui 500-le kolmandate riikide kodanikule eesti keele õpet tasemel B1.

Selle uuringu eesmärk oli selgitada välja eelnimetatud pakutud keeleõppe tulemuslikkus. Uuringuga viidi läbi järgmised tegevused:

1. Selgitati välja sihtrühma rahulolu pakutud keeleõppe ja sellega seotud teguritega (sh õppemetoodika, toimumiskohad ning -ajad, õpetajad ja õpingute kestus). Lisaks sellele käsitleti eraldi õpingute katkestamise põhjuseid katkestanud osalejate seas.

2. Analüüsi rakendatud meetme mõju osalejate keeleoskusele, arvestades sh koroonapandeemia võimalikku mõju.
3. Analüüsi rakendatud meetme mõju osalejate võrgustumisele ja lõimumisele Eesti ühiskonnas. Eraldi uuriti ka keeleõppe käigus toimunud õppekäikude efektiivsuse kohta.
4. Määrati kindlaks uuringu sihtrühma varasem kogemus keeleõppega ja peamised kohad, kust B1-taseme kursuse kohta infot leiti.
5. Selgitati välja osalejate tulevikuplaanid seoses eesti keele õppega, Eestis elamisega ja Eesti kodakondsuse saamisega.

Uuringus kombineeriti omavahel kvantitatiivne ja kvalitatiivne analüüsimeetod. Kvantitatiivne meetod kätkes endas küsitlusuuringu läbiviimist Integratsiooni Sihtasutuse (INSA) B1 taseme keelekursusel osalejate hulgas. Uurimismeeskond töötas küsitluskava välja vastavalt sekundaarallikate analüüsile, andmekogudele ja ekspertide hinnangule. Seejärel koosõlastati küsitluskava tellijaga. Küsimustik tõlgiti kolme keelde: eesti, vene ja inglise, mille järel sellest loodi veebiversioon Alchemer-i keskkonnas ning edastati keelekursusel osalejatele. Küsitlusele vastas vähemalt pooles mahus kokku 203 keelekursusel osalejat, kellest täielikult täitis küsimustiku 193.

Uuringu kvalitatiivse andmekogumise etapis viidi läbi kolm fookusrühma intervjuud 13 küsitluses nõusoleku andnud keelekursusel osalejaga. Arutelude eesmärk oli valideerida ja täiendada küsitluses saadud tulemusi. Intervjuukava koostati lähtuvalt kvantitatiivse uuringu vahetähtsuse tulemustest ja eelnevast sekundaarallikate analüüsist nii, et need täiendaksid eelneva analüüsi tulemusi ja aitaksid vastata uurimisküsimustele. Fookusrühma intervjuud toimusid digitaalselt Teams'i keskkonnas kuni viieliikmelistes rühmades ja üks intervjuu kestis ligikaudu tundi aega. Lisaks kvalitatiivsele andmekogumisele kasutati uuringus ka vastuseid keelekursuse tagasisidelehtedel, mis täiendavad ankeetküsitluses kogutud tulemusi. Keelekursuse tagasisidelehtedel oli uuringu läbiviimise ajal kasutada 78 lõpetanud osaleja vastused.

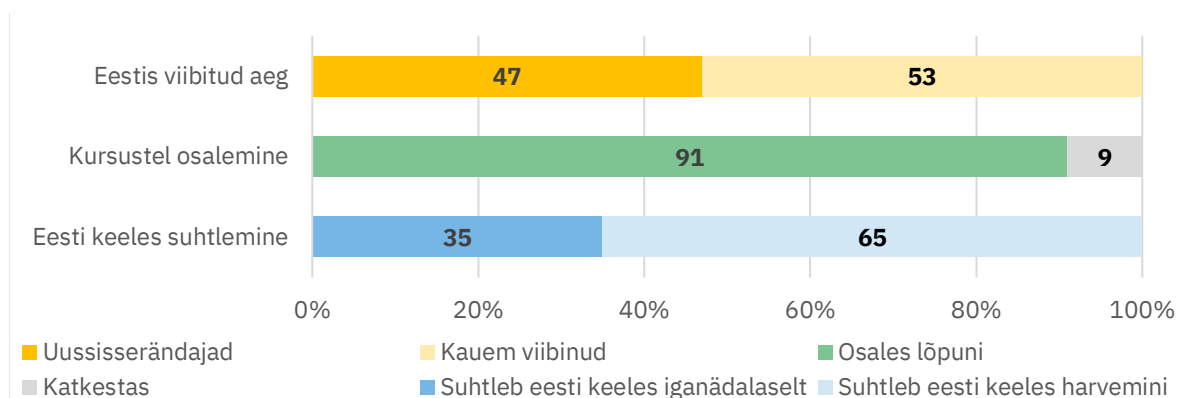
2. TULEMUSED

2.1. Üldinfo

Uuringu aluseks oleva keeleõppe kursusel õppis eesti keelt kokku 531 kolmandate riikide kodanikku, kellele saadeti küsitlusankeedi veebilink. Küsitlusankeedi täitsid lõpuni 193 vastajat. Lisaks neile arvestati uuringutulemuste analüüsis veel kümne osaleja vastuseid, kes olid vastanud vähemalt pooltele ankeedi küsimustest. Selles aruandes kajastati seega tulemusi 203-lt vastajalt. Lisaks üldisele statistikale kõikide vastajate kohta keskendusime vastuste analüüsimisel nende võrdlemisele kolme tunnuse alusel moodustatud rühmade vahel:

1. Uussisserändajad ja Eestis pikemalt elanud vastajad.
2. Kursuse lõpetanud vastajad ja katkestajad.
3. Eesti keelt aktiivselt kasutavad vastajad ja vastajad, kes kasutavad eesti keelt harva.

Eestis viibitud aja alusel jaotati vastajad kahte rühma: uussisserändajad ja pikaajalised püsielanikud. Uussisserändajatena käsitleti neid vastajaid, kes on Eestis elanud vähem kui viis aastat ehk asusid Eestisse elama 2018. aastal või hiljem. Uussisserändajad moodustasid 47% kõikidest vastajatest. Pikaajaliste püsielanikena analüüsiti 53% vastajatest, kes on elanud Eestis alates 2017. aastast või varem. Teises lõikes moodustati kaks rühma selle alusel, kas vastajad osalesid kursusel lõpuni või katkestasid oma õpingud enne kursuse lõppu. 91% vastajatest osales kursusel algusest lõpuni ja 9% jätsid need pooleli. Keelekasutuse lõige moodustati lähtuvalt sellest, kui palju vastajad suhtlevad inimestega eesti keeles oma vaba aja tegevustes. Moodustati kaks rühma: vastajad, kes suhtlevad eesti keeles kord nädalas või rohkem (35% vastajatest) ja vastajad, kes suhtlevad eesti keeles harvemini kui kord nädalas (65%). Analüüsivad lõiked ja vastajate suhtarvud on näidatud joonisel 1.

Joonis 1. Vastajate jaotumine Eestis viibitud aja, kursuse lõpetamise ja vabal ajal eesti keeles suhtlemise sageduse aluse

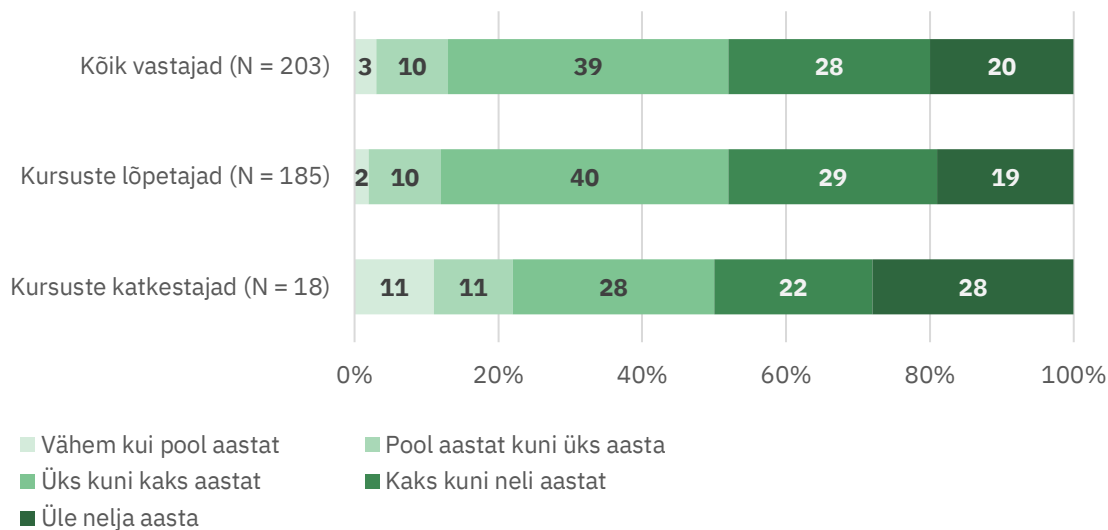
Uuringu tulemusi analüüsiti viies jaotuses, mille alusel on nimetatud ka järgnevad alapeatükid:

- sihtrühma varasem kogemus keeleõppega ja keeleõppe info saamine;
- sihtrühma rahulolu pakutud keeleõppe ja sellega seotud teguritega;
- rakendatud meetme mõju osalejate keeleoskusele;
- rakendatud meetme mõju osalejate võrgustumisele ja lõimumisele Eesti ühiskonnas;
- osalejate tulevikuplaanid.

2.2. Varasem keeleõppe kogemus ja keeleõppe info saamine

Kuna uuritud keelekursus on suunatud edasijõudnud eesti keele õppijatele, siis oli kõikidel kursusel osalejatel juba eelnev arvestatav eesti keele õppimise kogemus olemas: osadel pikem, osadel lühiajalisem.

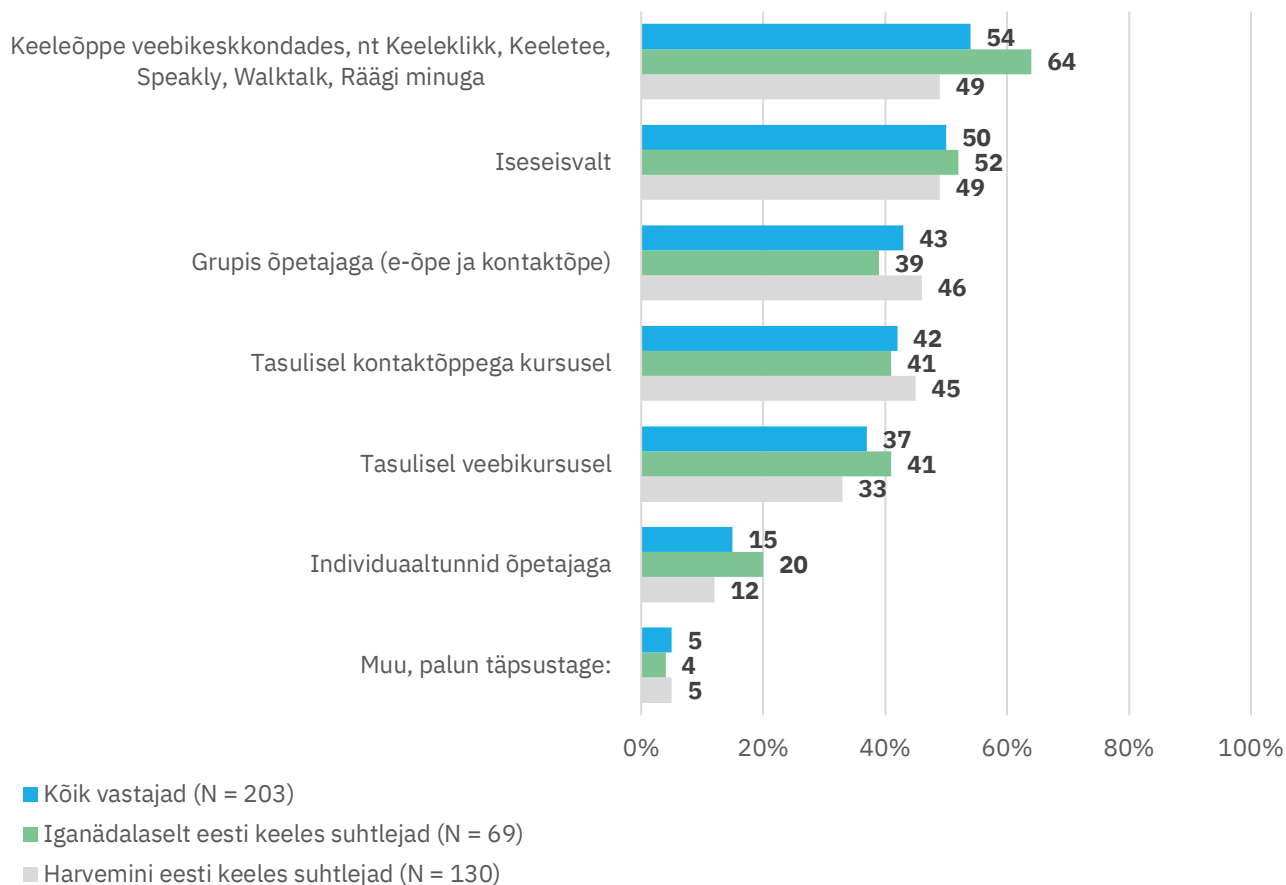
Kõikide vastajate seas on eesti keelt alla ühe aasta õppinud vaid 13% vastajatest. Kõige enam osales kursusel inimesi, kes on eesti keelt õppinud üks kuni kaks aastat (39% vastajatest). Olulisi erinevusi ei ilmnenud ka kursuse lõpetajate võrdluses kursuse katkestajatega (joonis 2). Näiteks ei saa öelda, et kursuse lõpetajate seas oleks proportsionaalselt palju rohkem alla ühe aasta või üle nelja aasta õppinuid. Sarnased proportsioonid näitavad, et B1 taseme keelekursuse puhul ei olnud eesti keele õppimise aeg oluline näitaja selgitamaks kursuse poolelijätmist või vähemalt ei saa seda nii väheste andmetega kindlalt väita. Küll aga saab katkestajate andmete põhjal teha oletuse, et katkestusteta keeleõppe protsess on sujuvam ja tulemuslikum.

Joonis 2. Vastajate eesti keele õppimise aeg. („Kui kaua Te olete kokku eesti keelt õppinud?“)

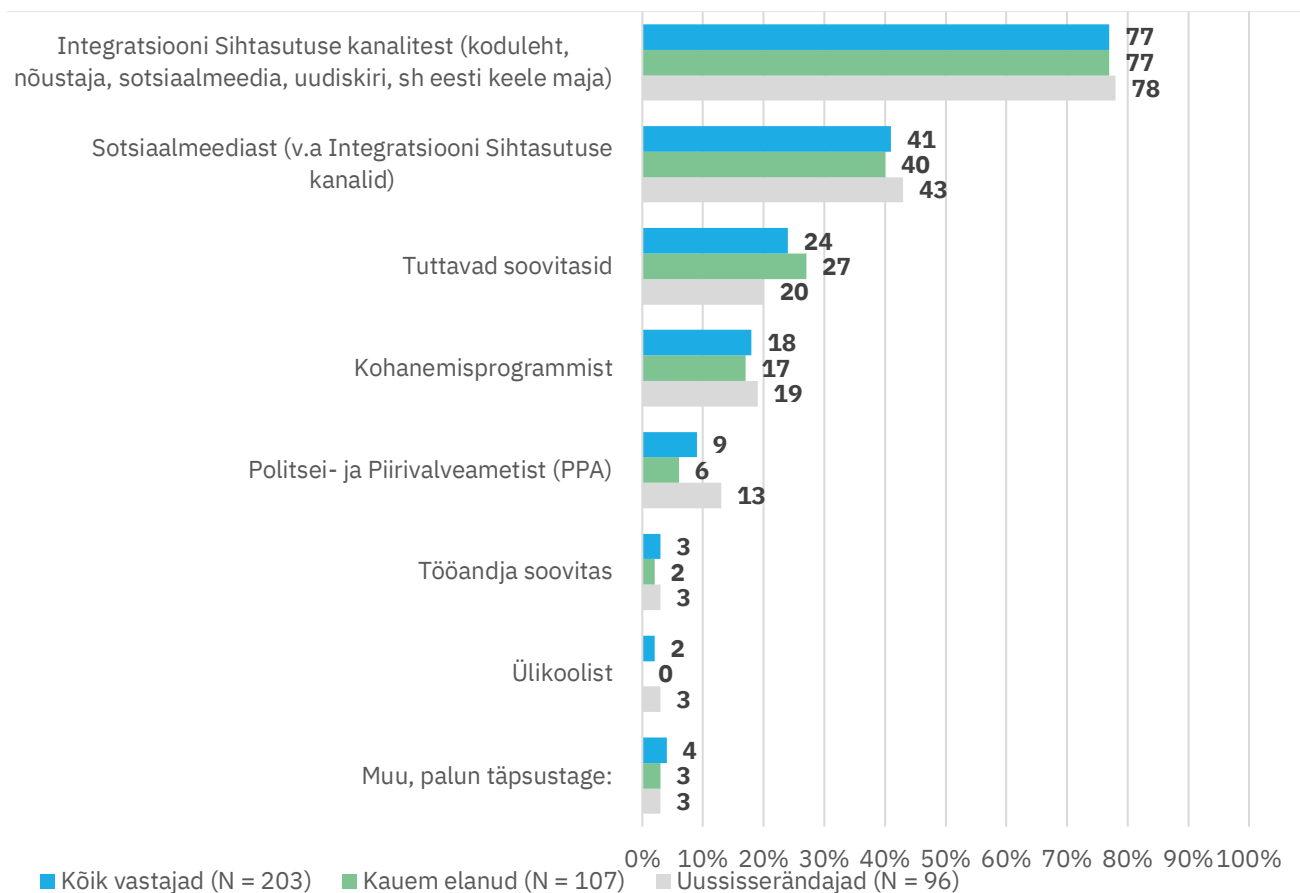
Varasemalt ehk enne siinses aruandes analüüsitava keeleõppes osalemist olid eesti keelt iseseisvalt või mõnel muul meetodil eesti keelt õppinud vähemalt 54 protsenti vastajatest. Selleks kasutatud õppemeetoditest oldi enim kasutatud keeleõppe veebikeskkondade ja iseseisva keeleõppega: mõlemat varianti on rakendanud ligi pooled keeleõppes osalejatest. Paljudel vastajatest oli ka õpetajaga grupis (43%), tasulisel kontaktõppega kursusel (42%) või tasulisel veebikursusel (37%) õppimise kogemus. Vähem levinud õppevormiks olid individuaaltunnid õpetajaga (15%) (vaata lähemalt joonis 3).

Võrreldes tulemusi vabal ajal eesti keele sageduse kasutamise alusel moodustatud rühmades olulisi erinevusi ei tekkinud (joonis 3). Kõige märkimisväärsem vahe oli selles, et vabal ajal igapäevaselt eesti keelt kasutavad vastajad kasutavad keeleõppe veebikeskkondi mõnevõrra rohkem kui harvemini eesti keeles suhtlejad (64% vs 49%). Üldiselt aga saab öelda, et tasuta või odavamad lahendused keeleõppeks (näiteks Keeleklikk) on vastajate seas mõnevõrra rohkem levinud kui tasulised lahendused (näiteks individuaaltunnid õpetajaga), seega võiks keelekursuse jooksul suunata õppijaid just nende lahenduste juurde, mis on kasulikud ja saadaval juba neile tuttavatel platvormil.

Joonis 3. Vastajate kasutatud keeleõppe meetodid enne keelekursust. („Kuidas Te olete enne seda kursust eesti keelt õppinud?“)

Järgmisena uuriti vastajatelt seda, kus nad uuritava keelekursuse kohta infot leidsid. Ülekaalukalt enim osalejaid said info kätte INSA kanalitest (77%). Teised levinumad infoallikad olid sotsiaalmeedia (41%), tuttavate soovitusel (24%) ja kohanemisprogramm (18%). Muudest kanalitest kuulsid keelekursuse kohta juba vähesed osalejad. Olulisi erinevusi erinevate tunnuste alusel moodustatud rühmades ei olnud. Joonisel 4 on näidatud lisaks kõikide vastajate tulemustele eraldi ka uussisserändajate ja Eestis kauem elanud vastajate tulemused.

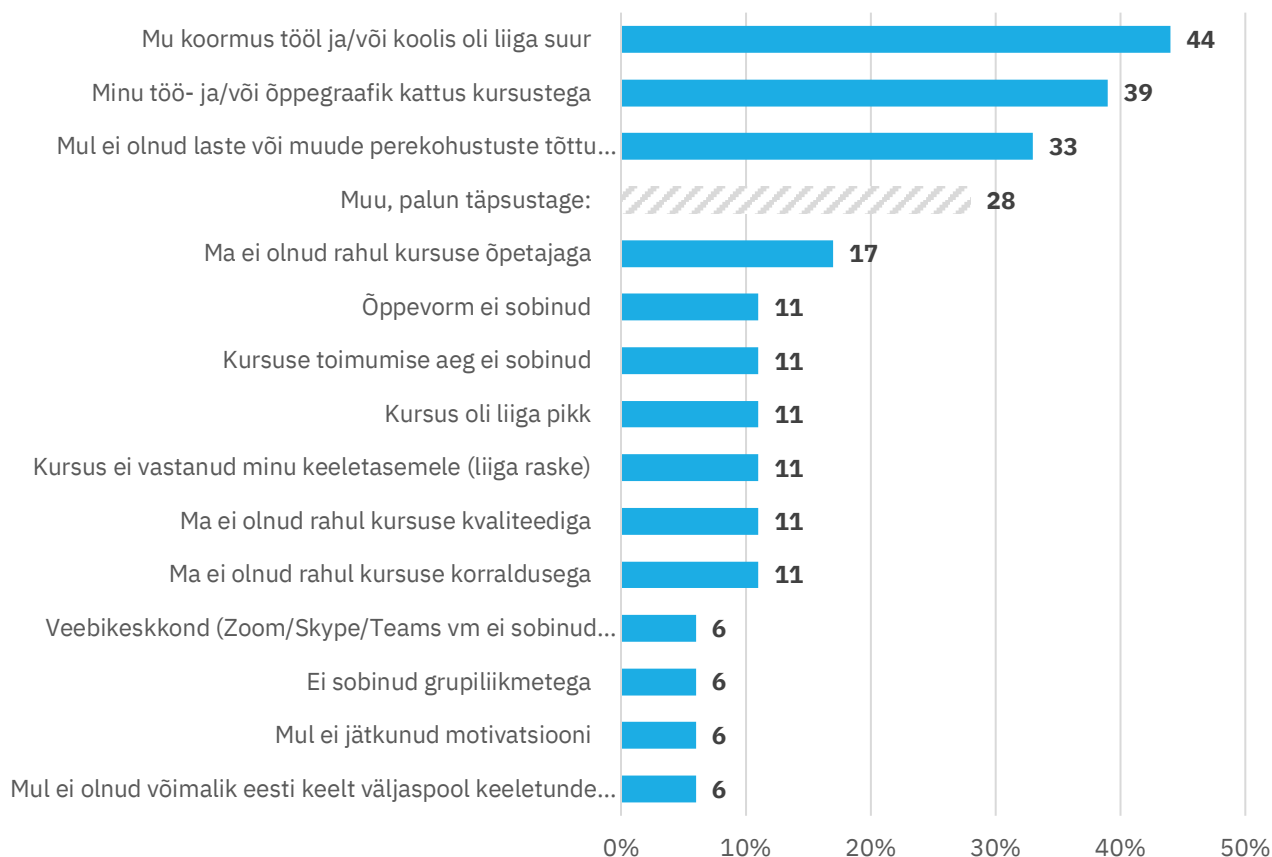
Joonis 4. Vastajate peamised infoallikad keelekursuse leidmisel. („Kust leidsite infot B1 taseme kursuste kohta?“)

Informatsioon toimuvast eesti keele kursusest jõuab vajajateni tõhusalt. Seda näitlikustab fakt, et keelekursuse õppekohad täituvad loetud tundide jooksul pärast avanemist, mida mainisid nii ankeetküsitluse täitjad kui ka fookusrühma intervjuus osalejad. Samas on nii ankeetküsitluses kui ka fookusrühma intervjuudes mainitud, et uuritud keelekursusele registreerumise protsess oli liiga keeruline või aeganõudev. Võib öelda, et kursusel mitteosalemine ei jää tõenäoliselt info leviku, vaid piiratud kohtade arvu taha.

„Kursusele registreerumine oli liiga keeruline. Esimest korda ma ei leidnudki üles, kus seda teha. Teisel korral ma „magasin oma arvuti otsas“, et jõuaksin õigel ajal registreeruda.“ (mõte fookusrühma intervjuus osalejalt)

Keelekursuse katkestajatelt uuriti eraldi nende kursuse katkestamise põhjuseid. Tulemused on näidatud joonisel 5. Levinuimateks katkestamise põhjusteks suur koormus tööl ja/või koolis (variandi valis 44% vastajatest), töö- ja/või õppegraafiku kattuvus kursusega (39%) ning ajanappus laste või muude perekohustuste tõttu (33%). Muude põhjustena toodi avatud vastustes välja veel tervislikud põhjused ja psühholoogilised raskused sõja tõttu Ukrainas. Üks vastajatest kirjutas aga, et katkestas seetõttu, et ei saanud sellisesse rühma, kus loengud toimuksid talle sobival ajal ja pidi seetõttu katkestama. Kuna kursuse katkestajate vastuseid küsitlusele kogunes niivõrd vähe, siis põhjalikku ja üldistavat analüüsi selles lõikes teha ei saanud. Tulevikus võiks aga uuringutes keskenduda just katkestajate seas nende katkestamise põhjuste uurimisele.

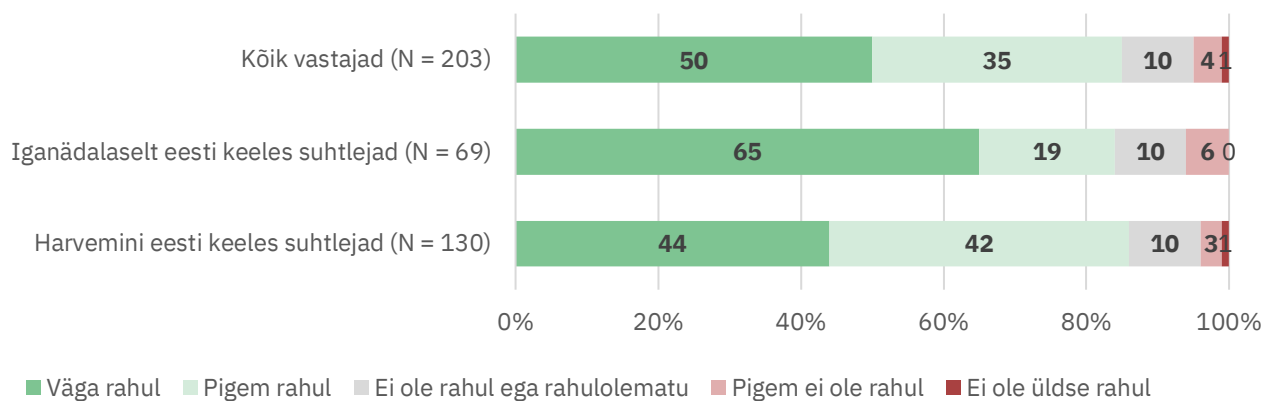
„Katkestasin tervislikel põhjustel, sh ka vaimse tervise tõttu – praeguste sündmuste valguses.“ (mõte vastajalt küsitlusankeedis)

Joonis 5. Osalejate kursuse katkestamise põhjused. („Mis põhjusel jätsite keelekursused pooleli?“)

2.3. Rahulolu pakutud keeleõppe ja sellega seotud teguritega

Rahulolu hindamiseks uuriti osalejatelt kõigepealt nende hinnangut kursusele tervikuna. Enamik osalejatest oli pakutud kursusega rahul, kusjuures väga rahul olid ligi pooled vastajad. Veel 35% oli kursusega pigem rahul. Täielikult rahulolematu oli vaid üks vastaja. Tulemused olid sarnased ka analüüsitavates lõigetes (joonis 6). Kõige märkimisväärsem erinevus on hinnangu „väga rahul“ valinud inimeste osakaalus, kus vähemalt igapäevaselt eesti keeles suhtlejad on väga rahul sagedamini kui harvemini eesti keeles suhtlejad (65% vs 44%). Samas kui arvestada „väga rahul“ ja „pigem rahul“ variandid valinud vastajad kokku, siis on rahulolijate osakaalud kahe rühma vahel peaaegu võrdsed. Madal osakaal rahuolematuid inimesi igas lõikes ja tervikuna viitab aga sellele, et kursused on korraldatud enamike õppijate ootuste kohaselt. Samas ligi 15%-line osakaal vastajatest ei väida, et nad oleksid kursusega rahul, seega arenemisruumi kindlasti on.

Joonis 6. Vastajate rahulolu keelekursusega üldiselt. („Kui rahul Te olete kursusega üldiselt?“)

Rahulolu kõrgele tasemele viitasid ka osalejate poolt kirjutatud avatud vastused, kui neilt küsiti üht positiivset mälestust keelekursusest. Kuigi sellele küsimusele vastamine oli vabatahtlik, laekus vastuseid kokku 142 ehk ligi 70%-lt vastajatest. Enim kiideti oma keeleõpetajaid, õpperühma pädevust ja suurust ning õppekäike. Vastajatelt küsiti ka üht negatiivset mälestust keelekursuselt, kus laekus küll 111 vastust, ent enamike vastuste puhul märgiti, et ei osata midagi halba välja tuua. Mõnede sisuliste märkustena toodi aga välja, et õpilaste keeletase kursusel oli kohati erinev ja see takistas õppimist. Lahendusena pakuti välja keeleoskuse teste enne rühmade komplekteerimist. Lisaks juhtus mõnede inglise keelt kõnelevate osalejate puhul nii, et nad sattusid täielikult venekeelsesse õpperühma ja ei osanud rühmakaaslastega suhelda. Teisi sageli korduvaid mälestusi vastuste seas ei leidunud.

„Minu õpetajad olid väga head inimesed. Mulle meeldib, et nad armastavad eesti keelt ja eesti kultuuri, siis ma tahan eesti keelt õppida edasi. See on väga kasulik ja tähtis minu jaoks!“ (positiivne mälestus kursusel osalejalt küsitlusankeedis)

„Mis puudus, oli test enne rühmade kokkupanemist. Meie rühmas olid õppijad väga erineva eesti keele oskuse tasemega ja õpetaja pidi palju tegelema kordamisega, mis oli minu jaoks igav.“ (negatiivne mälestus kursusel osalejalt küsitlusankeedis)

„Ainus asi, mis mind häirib on see, et kõik räägivad vene keeles. Ma otsisin eesti keele õpetajat, mitte vene keelt. Kui ma oleksin tahtnud vene keelt õppida, oleksin leidnud vene keele kursuse. Õpetaja peaks olema eestlane, mitte venelane, eriti edasijõudnute tasemel“ (negatiivne mälestus fookusrühma intervjuus osalejalt)

Rahulolu detailsemaks hindamiseks palusime vastajatel hinnata skaalal ühest viieni järgnevaid kursusega seotud aspekte: kursuse maht, kohtumiste arv ja kestus, kohtumiste toimumise aeg, õppevorm, õpetaja pädevus, õpetaja isiksuse meeldivus, õppegrupi suurus, kursuse sisu, iseseisva töö maht, kursuse õppematerjalid ning kursuse toimumise koht (eraldi küsimused füüsiliselt ja veebis osalejatele).

Küsitlusest selgus, et vastajad olid enamasti rahul paljude kursuse aspektidega (joonis 7). Kõige kõrgemalt hinnati õpetaja meeldivust (vastuste „suurepärane“ osakaal kõikidest vastustest 71%) ja pädevust („suurepärane“ osakaal 64%) ning veebis osalejate seas ka kursuse toimumise kohta (suurepärane osakaal 57%). Kõik uuringus osalejad aga õpetajaid nii hästi ei hinnanud. Fookusrühma intervjuudes ja küsitlusankeetides selgus näiteks, et kõik õpetajad ei olnud digivahendite kasutamisel piisavalt kogenud. Osad kursusel osalejad tundsid õpetajate juures puudust ka kaasaegsete õpetamisstiilide rakendamise oskusest. Võimalik, et

probleem on aja jooksul lahenenud, ent tulevaste veebikursuse kõrge kvaliteedi tagamise tarbeks peaks keeleõpetajatele pakkuma enesetäiendamise võimalusi just erinevate veebiplatvormide kasutamisel.

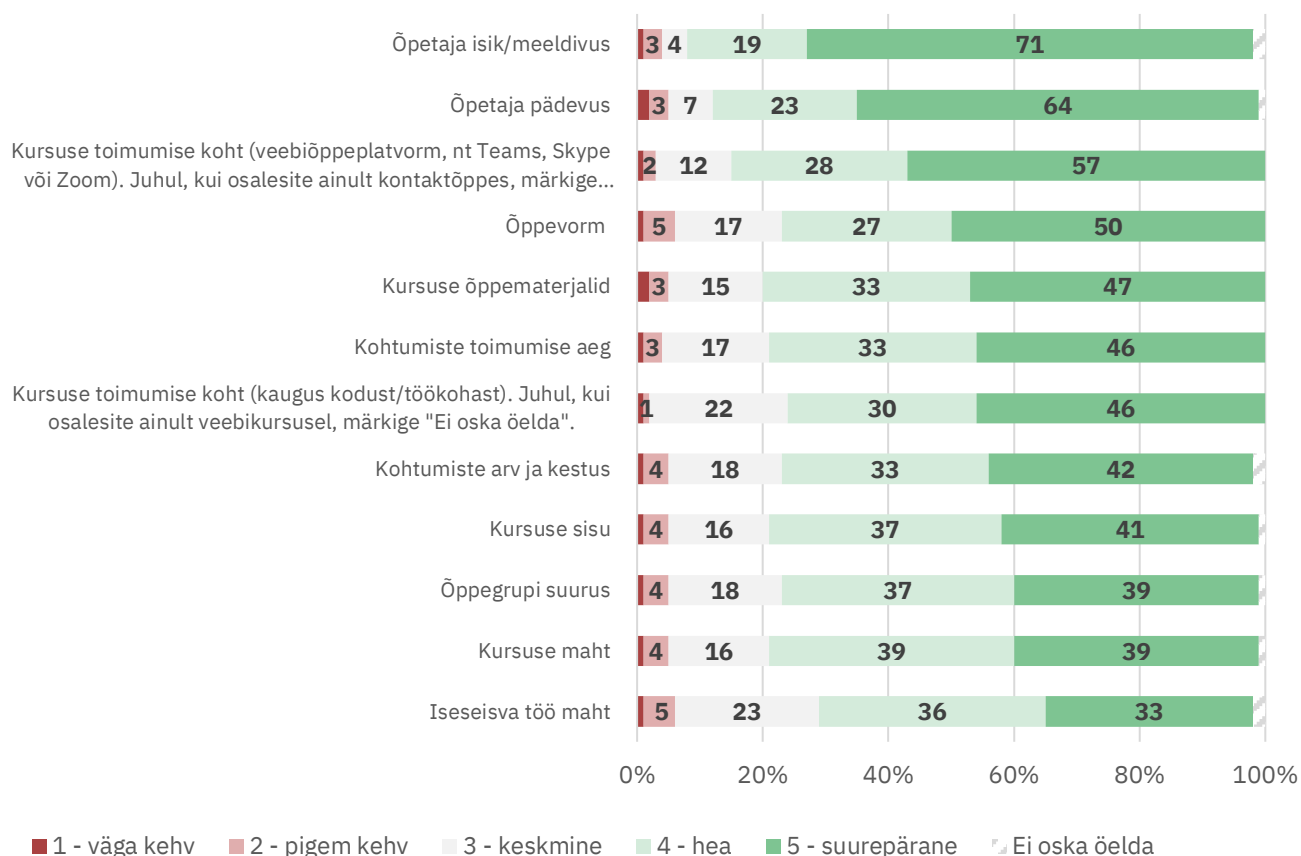
„Mõned õpetajad ei suutnudki Zoom'i kasutamist selgeks saada.“ (mõte fookusrühma intervjuus osalejalt)

„Üks vanem õpetaja ei tundnud end tehnoloogiaga mugavalt, seega me raiskasime palju aega (umbes 20 minutit loengust) mõnede tegevuste korraldamise peale.“ (mõte fookusrühma intervjuus osalejalt)

„Mulle jääb mulje, et mõned vanemad õpetajad õppisid Nõukogude Liidus ja nooremad õppisid nendelt, kes õppisid Nõukogude Liidus. Mulle meeldiks, kui õpetajad kasutaksid kaasaegsemaid õpetamisstiile.“ (mõte fookusrühma intervjuus osalejalt)

Vastajatelt tuli erinevaid arvamusi ka kursuse õppematerjalide ja toimumisaegade osas, kus variantide „suurepärase“ osakaal vastustest oli vastavalt 47% ja 46%. Mõned vastajad tõstsid õppematerjalid esile positiivsete mälestustena keelekursuselt, teised aga andsid märku, et õppematerjale võiks olla rohkem või olemasolevaid materjale kasutatakse liiga vähe ja seda võiks teha rohkem. Mõned vastajad soovisid leida oma õpikutes rohkem kuulamisharjutusi. Õppematerjalide kohta kommenteeriti aga suhteliselt vähe. Rohkem anti tagasisidet kursuse toimumisaegade kohta. Tagasisides kirjutati läbivalt sellest, kuidas loengud võiksid toimuda pärast kella 18 või 19, et üheksast viieni töötavatel inimestel oleks lihtsam neis osaleda.

Vähim meeldivaks hinnati iseseisva töö mahtu, kursuse üldist mahtu ja õppegrupi suurust, kuid ka nende aspektide puhul oli rahulolevaid vastajaid palju: „hea“ või „suurepärase“ variandid valis enam kui 70% vastajatest. Samas tuleks kindlasti üle vaadata kursuse ja iseseisva töö sisu ja mahuga seotud osised, kus rahulolu tase nii kõrge ei ole. Nende aspektide kohta on laekunud ka vastakaid arvamusi. Mõnede vastajate arvates võiks kursus kesta pikemat aega, näiteks 200 tundi. Teised vastajad aga arvasid, et kursuse pikkus on sobiv. Sarnane olukord on iseseisva tööga, kus mõnede vastajatele oli koduseid ülesandeid liiga palju, teistele aga iseseisva töö maht sobis. Võimalik, et hinnangud on seotud ka kursusel osalejate tegeliku keeletasemega. Seetõttu tuleks võimalusel keelerühmi moodustades teha keeleoskuse test, et ühes rühmas õpiksid sarnaste oskustega inimesed. Selle lahenduse pakkus välja vastaja ankeetküsitluses.

Joonis 7. Vastajate hinnangud kursusega seotud aspektidele. („Palun hinnake skaalal ühest viieni järgnevaid kursusega seotud aspekte:“).

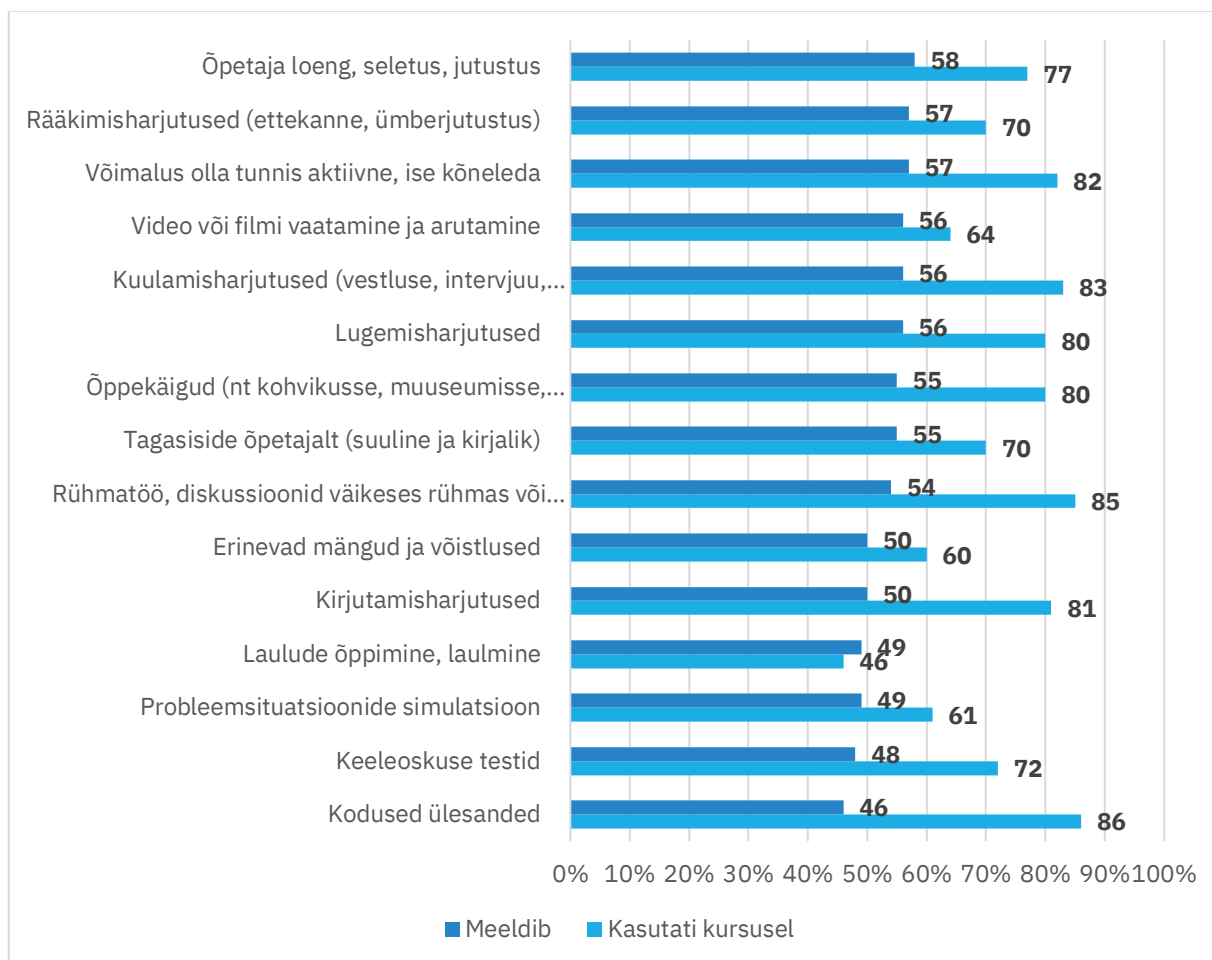
Sama küsimuste juurde käivates lisakommentaaris lisati mõningaid soovitusi kursuse kohta nii korralduslikus kui ka sisulises mõttes, näiteks soovitati loengu jooksul teha mõne minuti pikkune paus ja lisada õppekavasse ametliku meili kirjutamise juhendid.

„Ei olnud piisavalt 5-10-minutilisi pause loengute ajal.“ (mõte kursusel osalejalt küsitlusanneedis)

„Lisage õppekavasse peatükk, kuidas kirjutada e-kirju ametnikele, näiteks politseisse. Avalduse kirjutamine töölt lahkumiseks või midagi tervishoiuga seonduvat“ (mõte kursusel osalejalt küsitlusanneedis)

Vastajatete meeldivate keeleõppemeetodite hindamiseks paluti neil märkida, milliseid meetodeid keelekursusel kasutati ja millised neile meeldivad. Tulemused on näidatud joonisel 8. Järjestedes õppemeetodeid meeldivuse alusel selgus, et üheselt meeldivaid ja ebameeldivaid meetodeid vastajate seas ei olnud. Kõik pakutud variandid meeldivad 46%-58%-ile vastajatest, kusjuures enim meeldivad õpetaja loeng (58%-ile vastajatest), rääkimisharjutused ja võimalus tunnis aktiivselt rääkida (mõlemad 57%). Vähim meeldivad kodused ülesanded (46%), keeleoskuse testid (48%) ja probleemsituatsioonide lahendamised (49%). Suurimad erinevused selle vahel, millised meetodid vastajatele meeldisid ja milliseid kasutati kursusel, tulid koduste ülesannete (46% vs 86%), kirjutamisharjutuste (50% vs 81%) ja rühmatööde juures (54% vs 85%). Kui koduste ülesannete ja kirjutamisharjutuste puhul on selge, et need ongi keelekursusel osalejate jaoks ebameeldivad tegevused (mida toodi välja ka negatiivsetes mälestustes kursuse kohta), siis rühmatööd on üldiselt inimeste jaoks tegelikult

meeldivad ja siin võib olla seos sellega, et vastajatele lihtsalt ei meeldinud nende rühm. Sellega peaks arvestama ka rühmade komplekteerimisel.

Joonis 8. Vastajate hinnangud kursusega seotud aspektidele. („Palun hinnake skaalal ühest viieni järgnevaid kursusega seotud aspekte:“)

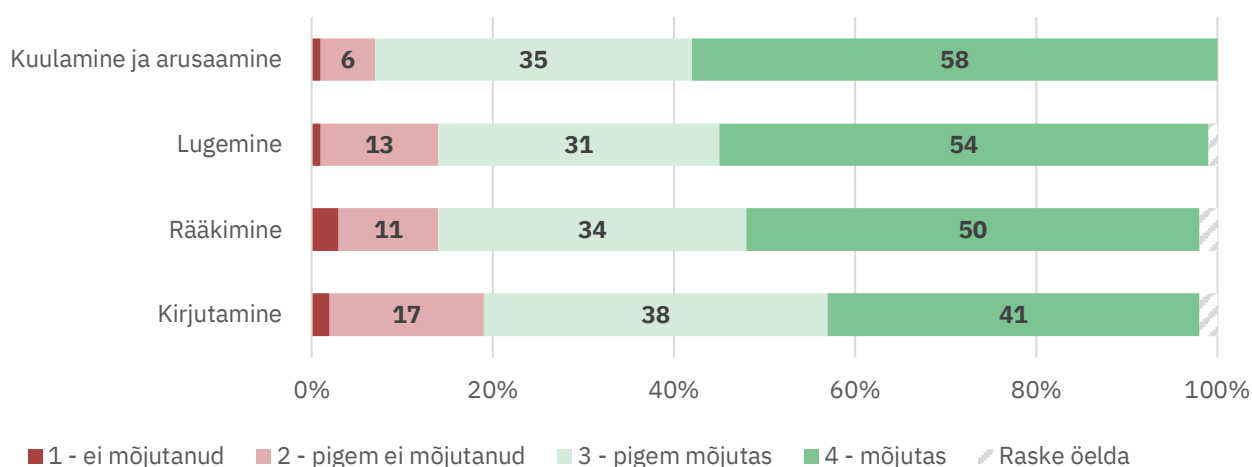
Fookusrühma intervjuus selgus ka, et vastajatel võib olla ka oma isiklik õppemetoodika. Üks osaleja ütles, et osaleb ühe taseme kursusel enamasti mitu korda ja keskendub erinevatele keeleõppe osaoskustele, näiteks esimest korda läbides sõnavarale ja teist korda läbides grammatikale. Kui ta tundis end kursust teist korda läbides endiselt olevat ebapiisava keeletasemega, siis läbis kursuse ka kolmandat korda. Selline lähenemine muudab ühisjoonte leidmise eesti keele õpetamiseks veelgi raskemaks. Samas nähtub siinkohal aga probleem, et kursuse jooksul ei omandata keelt eeldatud tasemel.

„Tavaliselt ma käin ühel kursuse tasemel 2-3 korda. Esimesel korral, kui ma lähen, keskendun sõnadele, järgmisel korral on mul juba teadmised olemas ja ma keskendun grammatikale. Kui kahest korrast ühe taseme kohta ei piisa, siis võtan taseme kolmandat korda.“ (mõte kursusel osalejalt fookusrühma)

2.4. Mõju keeleoskusele

Kursusel osalemise mõju osaleja keeleoskusele hindamiseks uuriti vastajatelt nende hinnangut keeleõppe osaoskustele, milleks on kuulamine ja arusaamine, lugemine, rääkimine ning kirjutamine.

Tulemused näitavad, et osalejate endi hinnangul on kursusel osalemine nende oskusi mõjutanud. Kõige kõrgemalt hinnatakse kursusel osalemise mõju eesti keele kuulamisele ja sellest arusaamisele, kõige tagasihoidlikumalt seevastu mõju kirjutamisoskustele (joonis 9). Samas saab öelda, et mõju (täielikku) puudumist tõdeti harva, iga osaoskuse puhul vähem kui 5% ulatuses. Kui aga arvestada kokku variantide „ei mõjutanud“ ja „pigem ei mõjutanud“, siis on olukord kehvem. Ligikaudu viiendik osalejatest arvab, et kursusel osalemine ei mõjutanud nende kirjutamisoskust ja 14% inimestest ei arva, et kursusel osalemine oleks mõjutanud nende lugemis- ja rääkimisoskust.

Joonis 8. Vastajate hinnang kursuse mõjule keele osaoskuste lõikes. („Kuidas Te hindate kursuste mõju järgnevatele eesti keelega seotud isiklikele oskustele?“).

Keelekursuse tagasisidelehtede analüüsi tulemused viitavad asjaolule, et kursuse sisu vastas õppijate ootustele ning kursus oli nende arvates kasulik. Tagasisidet anti küsimustele „Kas ootused koolitusele täitusid?“ ja „Kuivõrd kasulik on läbitud kursus Sinu jaoks?“. Mõlemale küsimusele paluti anda hinnang skaalal 1-10, kus „1“ tähistas täielikku rahulolematust ja „10“ täielikku rahulolu. 78 veebis osalenud tagasisidet jaganud vastajate keskmine hinnang ootuste täitumisele oli 8,7 ja hinnang kasulikkusele oli 8,9. Mõlema küsimuse vastuste puhul olid vaid üksikud hinnangud alla 5.

Kuigi paljud osalejad on keelekursusel osalemise tulemusega rahul, ei väljendu see tingimata nende tegelikus keeleoskuses. Uuringu küsitlusankeedis said vastajad hinnata enda eesti keele oskust järgmiste variantide vahel:

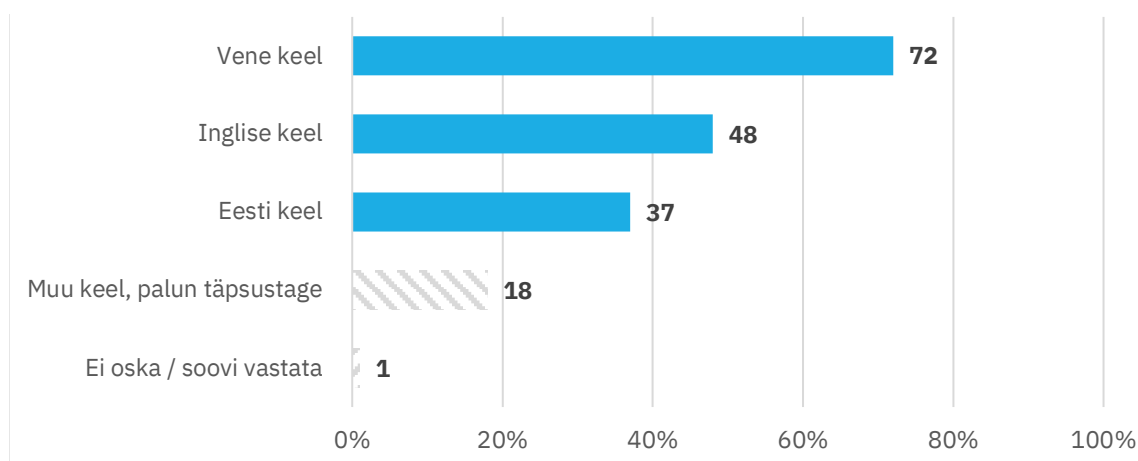
- mõistan mulle tuttavaid sõnu ja lauseid, suudan end väljendada lihtsate fraasidega;
- suudan vestelda mulle tuttavatel teemadel, teha kirjalikke märkmeid;
- suhtlen igapäevakeele tasandil, oskan kirjutada lihtsamaid tekste;
- vestlen lodusalt ja spontaanselt, saan aru filmidest, oskan kirjutada selgeid detailseid tekste.

Vastajad valisid kõige sagedamini variandi (a) (40%), mis tähistab tegelikult keeletaset A2. Kursuse eesmärk oli aga saavutada tase B1. Keeletaset B1 tähistab variant (b), mille valis 35% vastajatest. 23% vastajatest hindab oma oskuseid aga kõrgemalt ja nad valisid variandi (c), mis

tähendab, et nad usuvad oma oskusi olevat B2 tasemel. Igal juhul näitab kõrge osakaal variandi (a) valijaid, et vaatamata sellele, et kursusega oldi rahul, ei ole paljud osalejad ilmselt tegelikku keeletaset saavutanud. Seda väidet näitlikustavad kommentaarid ankeetküsitluses, kus mõned vastajad avaldasid soovi uuesti sama taseme kursusel osaleda.

„Ma tahtsin sooritada sama taseme kursust ehk B1, sest ma ei tundnud end vaatamata kursuse läbimisele sellel tasemel kindlalt, aga kahjuks ma sain teada, et see pole lubatud“ (mõte kursusel osalejalt küsitlusankeedis)

Üks võimalikest põhjustest võib peituda selles, mis keeli vabal ajal kasutatakse: vene ja inglise keelt kasutatakse vabal ajal selgelt enamate inimeste poolt kui eesti keelt (joonis 10). See hüpotees tuleb aga kvalitatiivsest analüüsist ja vajab tõestamist suurema hulga andmetega. Näiteks viitasid sellele fookusrühma intervjuudes osalejad.

Joonis 9. Vastajate vabal ajal kasutatavad keeled. („Milliseid keeli Te kasutate vabal ajal, see tähendab sõprade, tuttavate, naabritega jm?“)

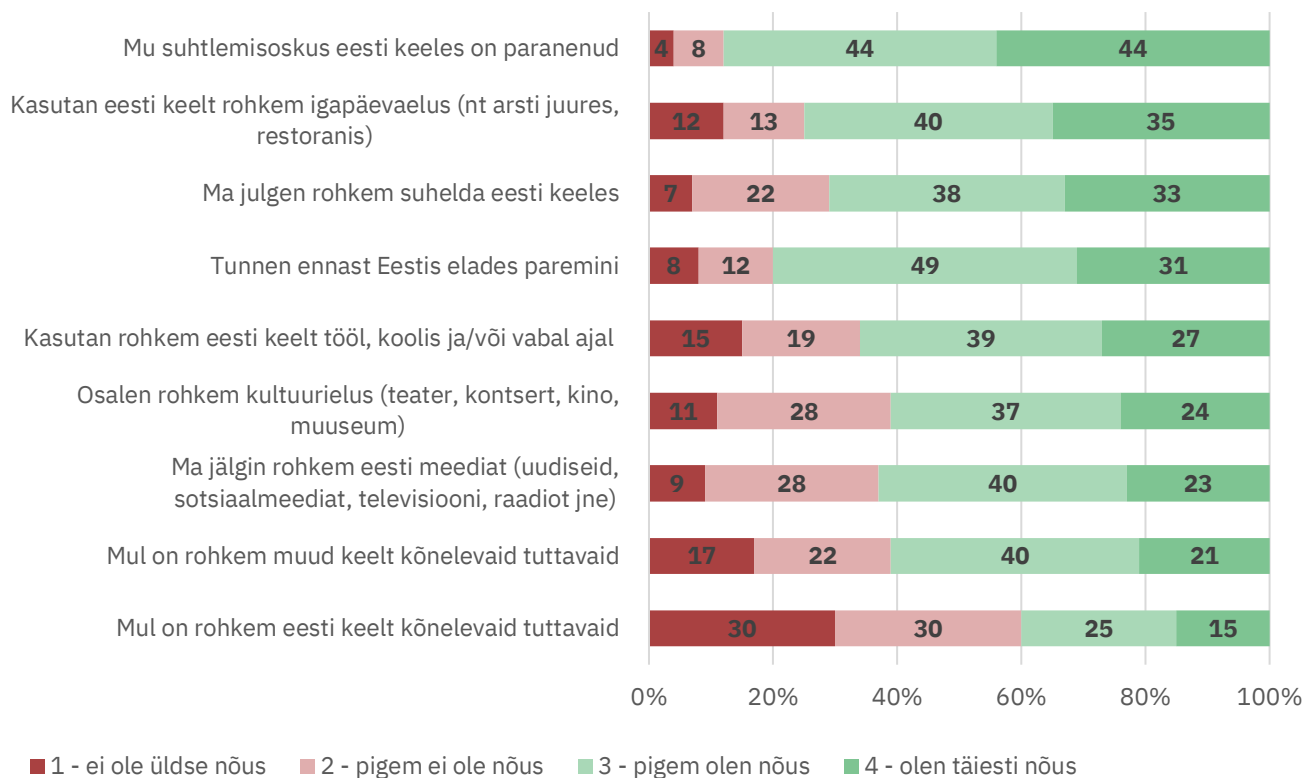
„Mul ei ole võimalust palju harjutada. Suurema osa oma praktikast saan ma telefonirakendustes või kursuse ajal. Minu kursustel ei olnud mõned asjad ka väga head. Ma oleksin pidanud A1-2 tasemel õppima põhilised asjad ära, aga ma ei oska ikka veel mõnda ja õpetajad annavad selle kohta liiga keerulisi selgitusi.“ (mõte kursusel osalejalt fookusrühma intervjuus)

2.5. Mõju võrgustumisele ja lõimumisele

Selleks, et hinnata keelekursuse mõju osalejate võrgustumisele ja lõimumisele laiemalt, paluti vastajatel küsitluses anda hinnang erinevatele keeleoskuse paranemisele, võrgustumisele ja lõimumisele viitavatele väidetele. Selle eesmärk oli aru saada vastaja enda subjektiivsest tunnetusest keelekursusel osalemise mõjust nende eluolu potentsiaalselt puudutavates küsimustes.

Tulemustest (joonis 11) selgub, et keelekursusel osalemise suurim mõju näib olevat osalejate suhtlemisoskuse paranemisele, rohkema eesti keele kasutamisele igapäevaelus ja selle osas,

et Eestis elades tuntakse end paremini. Vastajad nõustuvad aga vähim sellega, et neil on pärast kursust (tekkinud) rohkem eesti keelt kõnelevaid tuttavaid (täiesti või pigem nõus kokku 34% vastajatest). Teiste näitajate (näiteks rohkem eesti keele kasutamist tööl, koolis ja/või vabal ajal, rohkem eesti meedia jälgimist ja rohkem osalemist kultuurielus) alusel saab öelda, et paljude osalejate võrgustumisele, lõimumisele ja eesti keele oskusele on kursusel osalemine tulnud kasuks, kuid samas on palju vastajaid, kes ei ole sellega nõus.

Joonis 10. Vastajate nõustumine võrgustumise, lõimumise ja eesti keele oskusega seotud väidetega. („Kas kursuse tulemusena tunned, et...?“)

„Pärast kursusi läksime üle eesti keeles toimuvatele kohtumistele, sest tundsin end selleks piisavalt kindlalt. Kursused andsid meile selleks tuge“ (mõte kursusel osalejalt fookusrühma intervjuus)

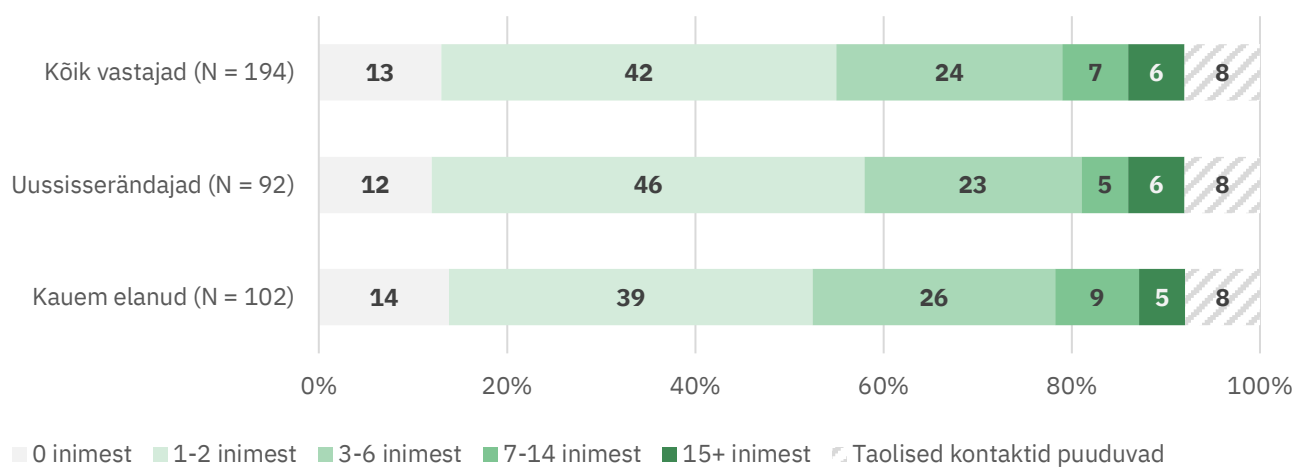
„Minu peamine suhtlus eesti keeles on toimunud minu avaliku tegevuse raames. Kursustel meeldisid mulle ekskursioonid. Meie kursusegrupp kasvas üksteisele lähedaseks ja nüüd on meil hea suhe. Minu maailm on kursuste kaudu kasvanud suuremaks.“ (mõte kursusel osalejalt fookusrühma intervjuus)

Rohkemate eesti keelt kõnelevate tuttavate eesmärgi täitmist oleksid pidanud aitama eelkõige eesti keele majade üritused ja vabatahtlike eesti keele oskajatega suhtlemine. Nende mõlema kohta küsiti tagasisidet ka kursuse tagasisidelehel. Eesti keele majade üritustel oli osalenud 40% tagasiside andjatest. Üritustel osalemine on keelekursusel osalejatele vabatahtlik ja tulevikus oleks mõistlik uurida, mis põhjusel inimesed nendel üritustel osalevad või ei osale. Vabatahtliku eesti keele oskajaga suhtlemist (või võimalust suhelda) väärtustasid aga kõik vastajad kõrgelt ja nende seas, kes vabatahtliku eesti keele oskajaga suhtluse keskmiseks väärtuseks skaalal 1-10 oli 7,7. Madalaid hinnanguid olid vaid mõned üksikud. Samuti oli üksikuid kommentaare, et vabatahtliku eesti keele oskajaga ei suheldud üldse.

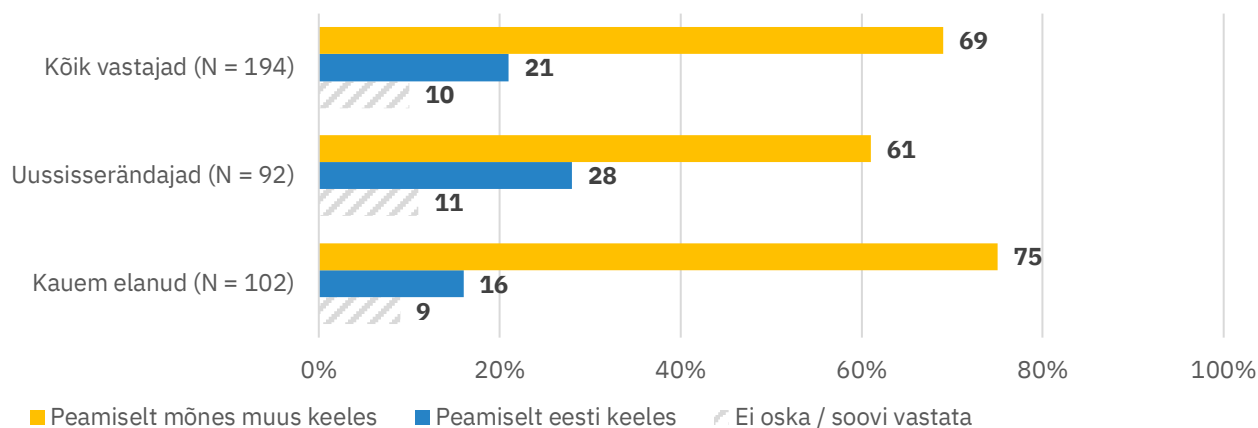
Üheks võrgustumise ja lõimumise näidikuks võib olla ka eesti keelt emakeelena kõnelevate tuttavate olemasolu ning nende ja keeleõppija vaheline suhtlus. Küsisime kursusel osalejatelt kui paljude eesti keelt kõnelevate tuttavatega nad viimase kuu jooksul suhelnud olid ning mis keeles omavahel suheldi. Tulemused on näidatud joonistel 12 ja 13 ja selgub, et ligikaudu viiendikul vastajatest ei olnud selliseid kontakte või siis nad ei suhelnud üldse. Ülejäänud vastajad olid aga eesti keelt emakeelena kõnelevate inimestega suhelnud, ent enamasti suheldakse omavahel mõnes muus keeles peale eesti keele. Mõnes muus keeles suhtleb eestlastega 69% kõikidest vastajatest. Uussisserändajate seas on eesti keelt kõnelevate tuttavatega eesti keeles suhtlemine levinud pisut rohkem kui viis või enam aastat Eestis elanud vastajate seas (28% vs 16%). Kokkuvõttes suheldakse eesti keeles väljaspool õpperuume ikkagi võrdlemisi vähe ja vähest keelepraktikat mainiti ka avatud vastustega küsitlustes.

„Tahaksin tegelikult rohkem eesti keelt kõnelevate kohalikega eesti keeles suhelda. Vestlus eesti keelte emakeelena kõnelejatega on väga oluline.“ (kursusel osaleja küsitlusankeedis)

„Meie oma sõpradega, kes samuti õpivad eesti keelt, püüdsime leida kedagi, kes on eesti keelt emakeelena rääkiv inimene, et ta saaks meid parandada ja aidata õppeprotsessis.“ (kursusel osaleja fookusrühma intervjuus)

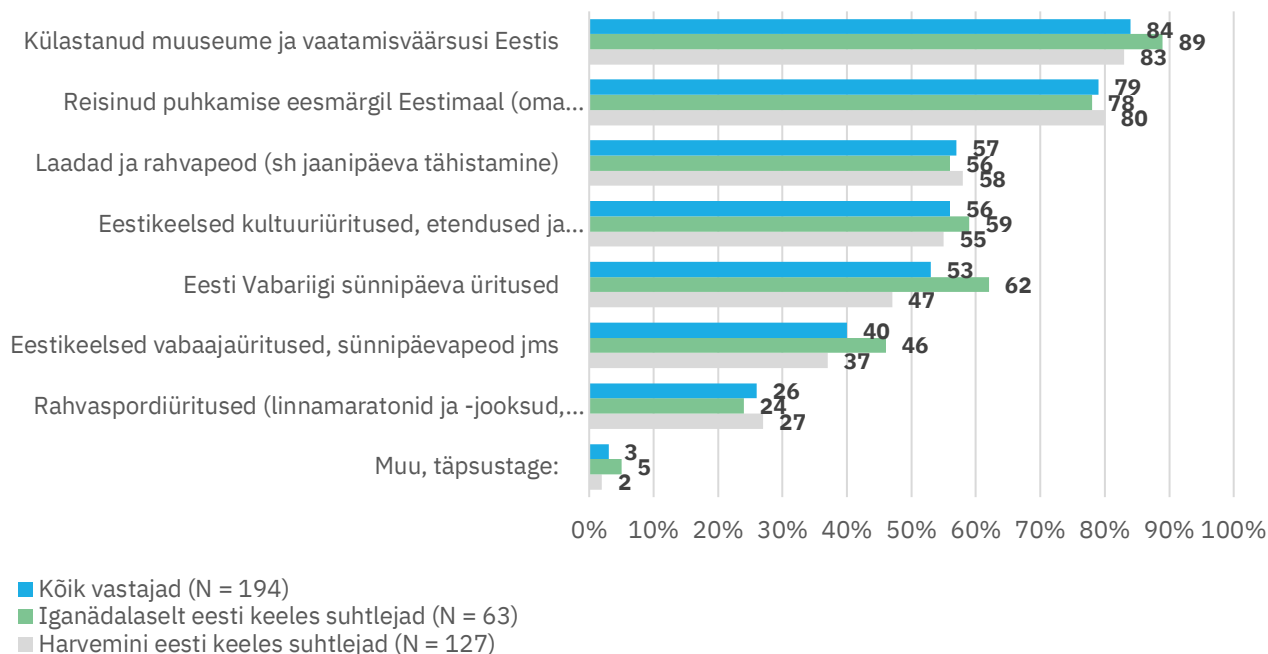

Joonis 11. Vastajate suhtlemine eesti keelt emakeelena kõnelevate inimestega. („Palun mõtle oma eesti keelt emakeelena kõnelevatele tuttavatele sotsiaalmeedias, suhtlusrakenduses (Messenger, WhatsApp, Telegram, Viber vm) või telefoni aadressiraamatus. Kui mitmega neist oled suhelnud viimase kuu aja jooksul?“)

Joonis 12. Vastajate suhtluskeel eesti keelt emakeelena kõnelevate inimeste. („Mis keeles te omavahel suhtlete?“).

Klassikaliselt on lõimumise ja võrgustumise uurimiseks vastajatelt küsitud, millistel Eesti kultuuriga seotud üritustel nad on osalenud. Vastajatel paluti vastata sellele küsimusele ka selles ankeedis ja tulemused (joonis 14) näitavad, et kõige enam külastatakse Eesti muuseume ja vaatamisväärsusi, mida oli teinud 84% vastajatest. Enamik vastajatest on veel reisinud Eestis puhkamise eesmärgil (79%), käinud laadadel või rahvapidudel (57%) ja külastanud eestikeelseid kultuuriüritusi, etendusi ja kontserte (56%). Iganädalaselt eesti keeles suhtlejate ja harvemini eesti keeles suhtlejate rühmade tulemuste vahel ei ole palju silmatorkavaid erisusi. Kõige märkimisväärsem erinevus näib olevat osalemises Eesti Vabariigi sünnipäeva üritustel, kus on viimase aasta jooksul osalenud 62% iganädalaselt eesti keeles suhtlejatest ja 47% harvemini eesti keeles suhtlejatest. Järgnevates uuringutes võiks uurida lähemalt põhjuseid, mis motiveerib kolmandate riikide kodanikke nendel üritustel osalema ja mis põhjusel seda ei tehta.

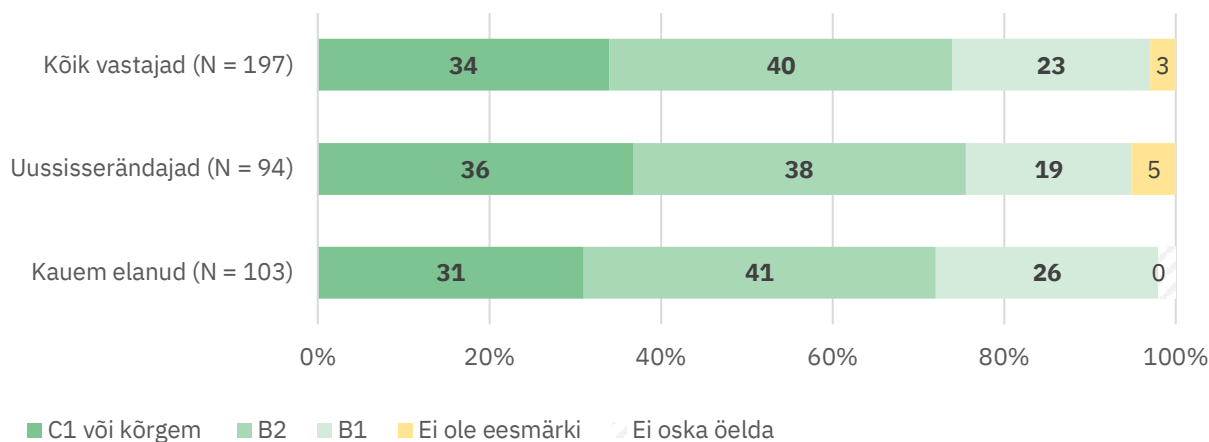
Joonis 13. Vastajate osalemine Eesti kultuurielus. („Millistes neist tegevustes oled viimase paari aasta jooksul osalenud?“)

Tulemustest võib tõstatada kaks mõttekohta, mida tulevikus uurida. Esiteks saab vaadelda seost Eesti Vabariigi sünnipäeva üritustel osalemise ja eestikeelsete kontaktide olemasolu või nendega suhtlemise tiheduse vahel. Teise mõttena võiks välja tuua selle, et paljude küsimuste puhul ei näi suhtlusaktiivsus eesti keeles vastajate valikutele mõju omavat ehk olenemata eesti keeles suhtlemise tihedusest vastatakse küsimustele sarnaselt.

2.6. Tulevikuplaanid

Vastajatelt ehk kursuses osalejatelt küsiti ka nende lõppeesmärki keeletaseme saavutamisel, st millist keeletaset nad sõltumata osaletud kursusest Eestis omandada soovivad. Vastajad said valida variantide „B1“, „B2“ ja „C1 või kõrgem“ vahel. Lisaks said vastajad märkida variandi, et neil ei olegi laiemat/pikemat eesmärki.

Tulemustest selgub (joonis 15), et suurem osa vastajatest (74%) tahab jõuda kõrgema tasemeni kui läbitud kursusel saavutatud tase. Kui võrrelda uussisserändajate ja Eestis kauem elanud vastajate vastuseid, siis uussisserändajad on võrreldes viis või enam aastat Eestis elanutega oma keeleõppes pisut ambitsioonikamad: C1 või kõrgemat taset tahab saavutada kõrgem osakaal vastajatest (36% vs 31%) ja B1 tasemega piirdub madalam osakaal vastajatest (19% vs 26%). Eestis elatud aja alusel (võrreldes uussisserändajate rühma Eestis üle viie aasta elanud rühmaga) ei paista suuri erinevusi olevat. Küll aga on näha, et enamik õppijatest ei taha piirduda B1 keeletasemega, mis on vajalik kodakondsuse taotlemiseks, vaid tahavad eesti keelt osata paremini, mis tähendab, et neid motiveerib enamjaolt miski muu kui kodakondsuseksami läbimine.

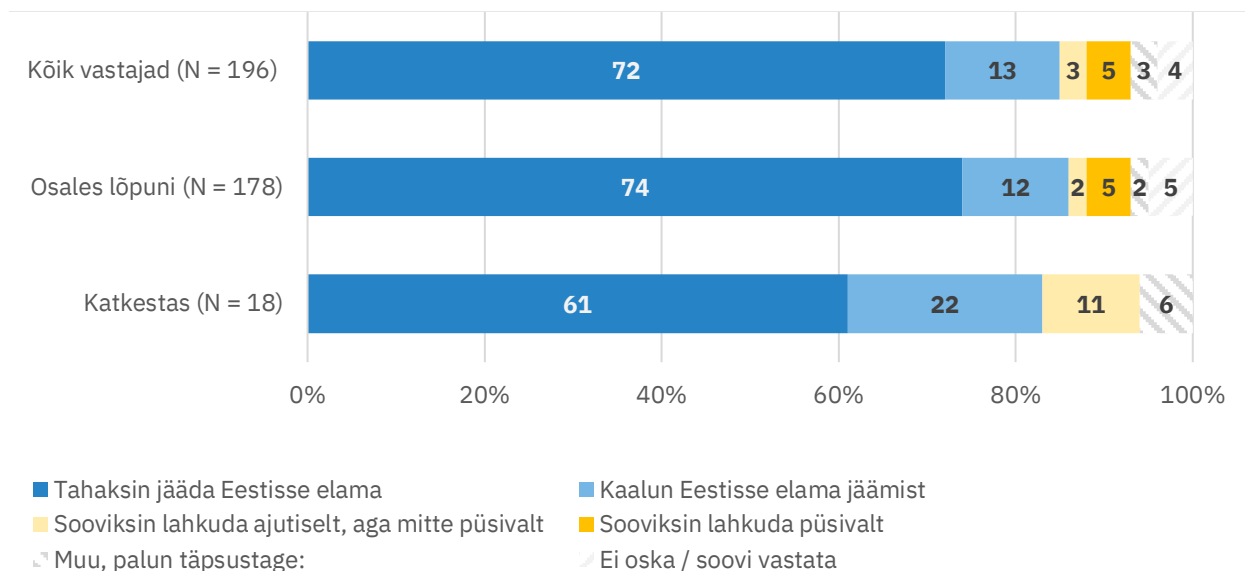

Joonis 14. Vastajate eesmärk keeletaseme saavutamisel. („Milline on teie lõppeesmärk keeletaseme saavutamisel?“)

„Me oleme otsustanud jääda Eestisse, seega peame oskama keelt. Praegu oleme seadnud endale eesmärgiks B2 ja siis vaatame, kuidas läheb.“ (kursusel osaleja fookusrühma intervjuus)

Ankeetküsitluse tulemustest selgub, et üheks põhjuseks eesti keelt õppida on soov Eestis elada. Kõikidest vastajatest tahab kindlasti Eestisse jääda 72%. Lisaks nendele kaalub 13%

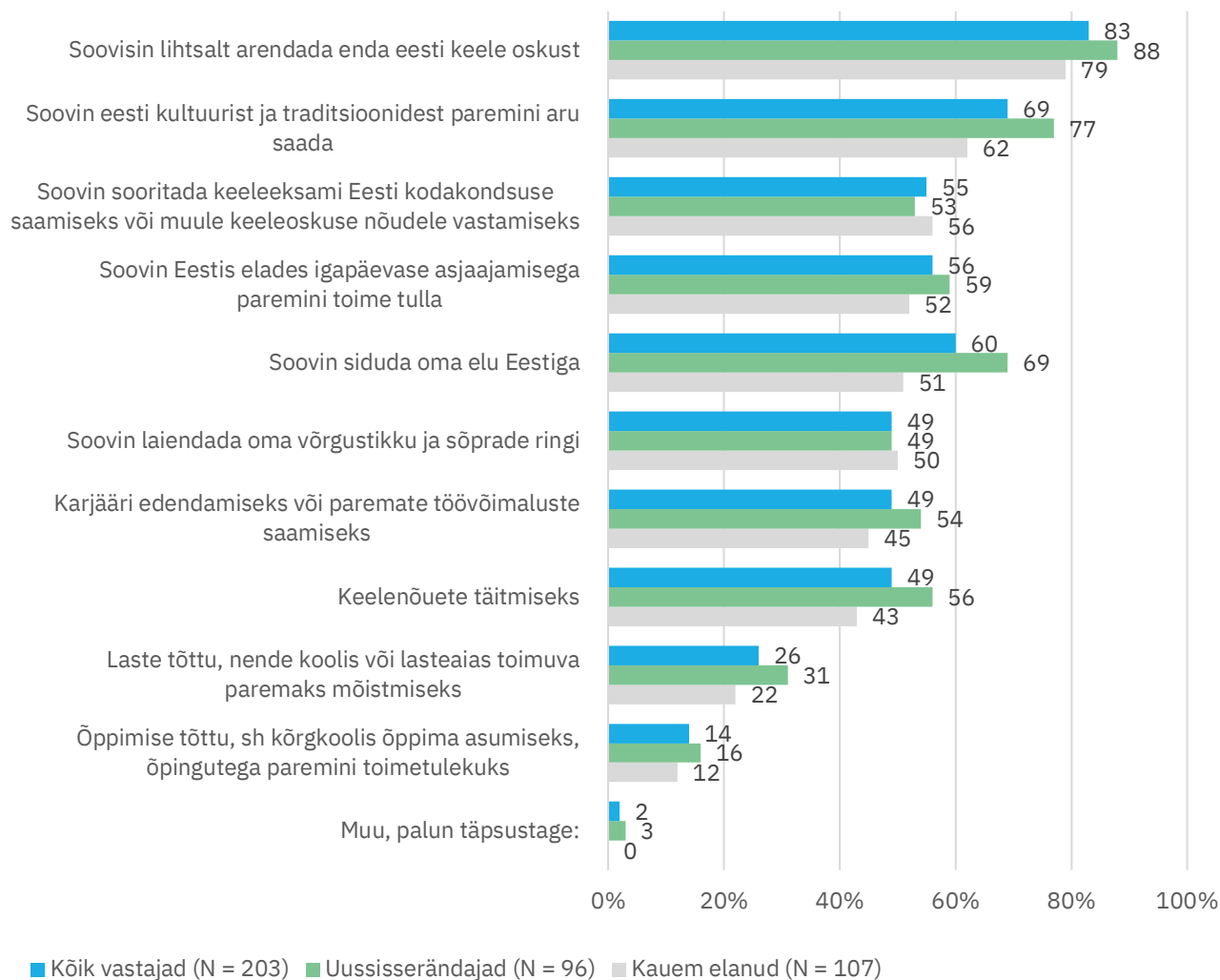
Eestisse elama jäämist. Vaatasime vastuseid ka selle lõikes, kas vastajad osalesid kursusel lõpuni või jätsid kursused pooleli (joonis 16), ja Eestisse kindlalt jääda soovijate osakaal on katkestajate seas mõnevõrra väiksem kui kursuse läbijate seas. Samal ajal on katkestajate seas suurem osakaal neid inimesi, kes pole Eestisse jäämises kindlad ja kaaluvad seda. Selle põhjal võiks tulevikus uurida, kas Eestisse kindlalt jääda soovivad keelekursusel osalejad on oma eesti keele õpingutes enam motiveeritud kui osalejad, kes on oma tulevikuplaanide osas ebakindlad.

Joonis 15. Vastajate tulevikuplaanid seoses Eestis elamisega. („Kuivõrd Te näete oma tulevikku seotuna Eestiga?“)

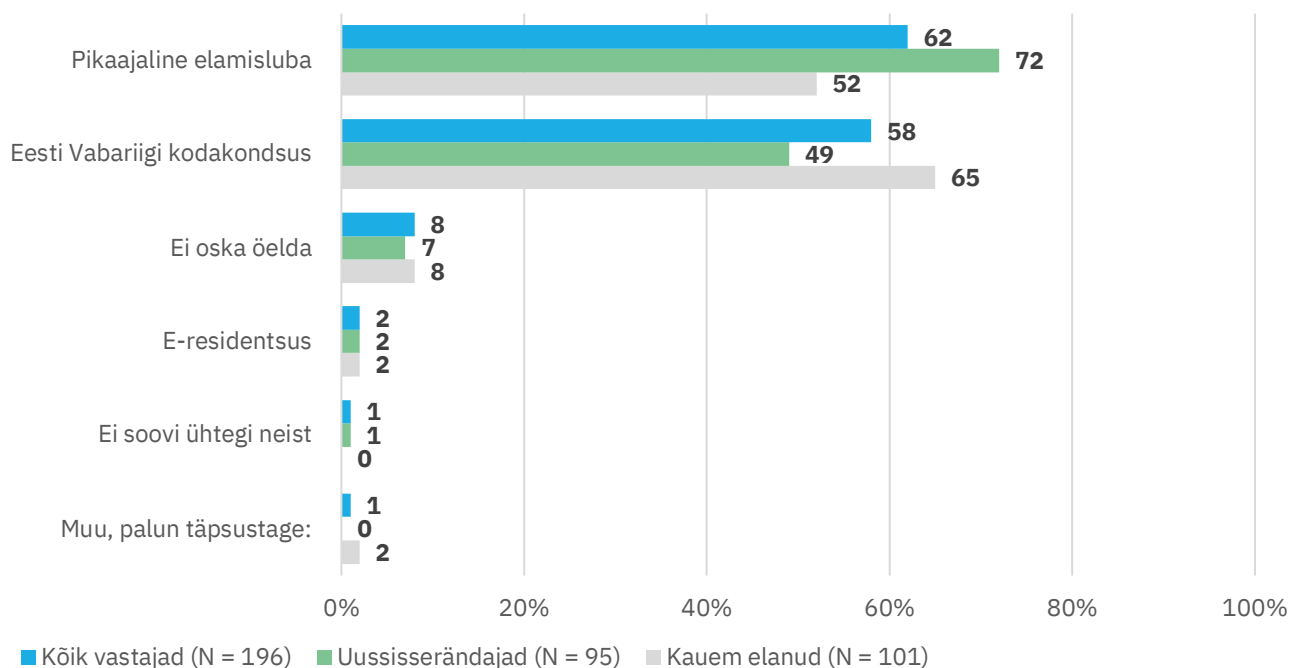
„Ma kavatsen jääda Eestisse, seega vajan kodakondsuse saamiseks B1-taset.“ (Fookusrühma intervjuus osaleja)

Ankeetküsitluse tulemustest selgus, et rohkemaid vastajaid motiveeris keeleõppel miski muu kui Eesti kodakondsuseksami sooritamine (joonis 17). Peamisteks motivatsioonilikeks olid soov arendada enda eesti keele oskust (variandi valis 83% vastajatest) ja soov eesti kultuurist ning traditsioonidest aru saada (69%). Neile kahele põhjusele järgnes soov sooritada eesti keele eksam Eesti kodakondsuse saamiseks või muule keeleoskuse nõudele vastamiseks (55%). Kodakondsuse saamisest oli huvitunud ligi 58% vastajatest (joonis 18). Vaid pikaajalise elamisloa taotlemisest oli huvitunud rohkem inimesi (62%). Üheks pikaajalise elamisloa taotlemise eelduseks on ka B1 keeletase, mille saavutamine oli uuritud kursuse sihiks.

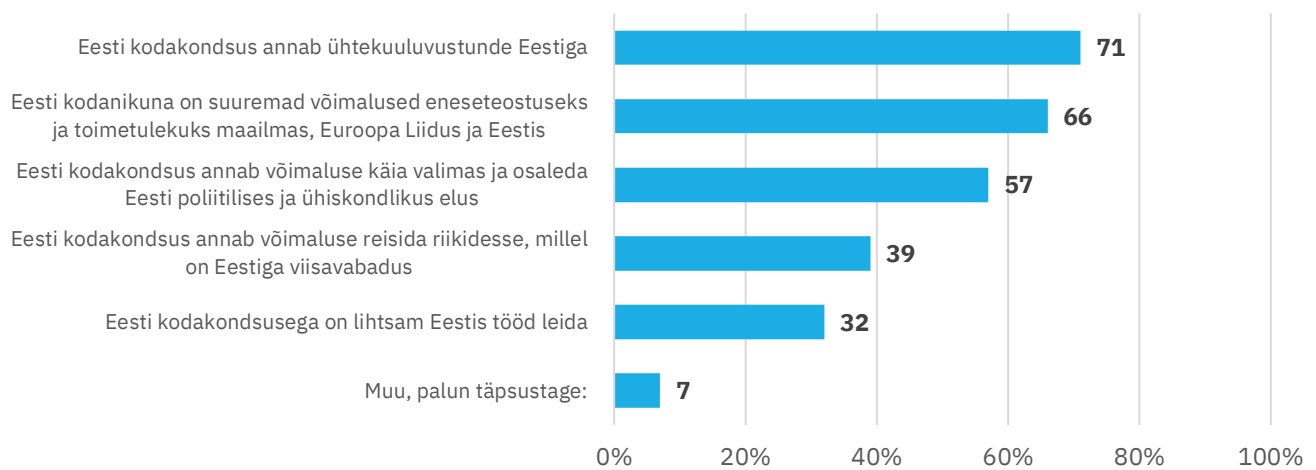
Joonis 16. Vastajate motivatsioon B1 taseme keelekursusel osalemiseks. („Mis motiveeris Teid kursustel osalema?“)

Kui uussisserändajad valisid sagedamini pikaajalise elamisloa variandi (72%), siis kauem Eestis elanud vastajad valisid sagedamini juba kodakondsuse variandi (65%). Selline jaotus on ka loomulik, sest Eesti kodakondsuse taotlemiseks peab Eestis elama vähemalt kaheksa aastat. Teisi vastusevariante valiti juba märkimisväärselt vähem. Igal juhul väljendub Eestisse jäämise soov ka huvis õigusliku aluse taotlemise soovis.

Joonis 17. Vastajate plaanid õiguslike aluste taotlemisel. („Millist neist soovite tulevikus taotleda?“)

Kodakondsuse taotlemise soovi märkinud vastajatelt küsiti ka seda, mis põhjusel nad kodakondsust taotleda soovivad. Tulemused on näidatud joonisel 19. Enim valitud põhjuseks oli kodakondsuse väärtus Eestiga ühtekuuluvustunde loomisel, mida valis 71% vastajatest. 66% vastajatest arvasid, et Eesti kodanikuna on maailmas, Euroopa Liidus ja Eestis suuremad võimalused toimetulekuks. Seda kinnitasid ka fookusrühma intervjuus osalejad. 57% vastajatest pidas oluliseks võimalust käia valimas ja osaleda Eesti poliitilises ning ühiskondlikus elus. Huvitava leiuna tuleb ära märkida, et vaid kolmandik vastajatest märkis ära variandi, et Eesti kodakondsusega on lihtsam tööd leida. See näitab, et kursusel osalejatele on eesti keele õppimine väärtuslik pigem kultuurilistel kui ratsionaalsel kulu-tulu analüüsil põhinevatel põhjustel.

Joonis 18. Vastajate põhjused, miks Eesti kodakondsust taotleda soovitakse. („Mis põhjusel Te sooviksite Eesti kodakondsust omandada?“)

„See on üks kõige enam aktsepteeritavamaid passe maailmas ja see on ELi pass“
(fookusrühma intervjuus osaleja)

3. KOKKUVÕTE

Siinse uuringu eesmärgiks oli analüüsida Integratsiooni Sihtasutuse (INSA) poolt 2021-2022 aastal pakutud eesti keele õppe kursusel osalejate (kokku 40 õpperühma ja 531 osalejat) hinnanguid neile kursusele. Kitsamaks eesmärgiks oli hinnata, kas ja millist mõju nendes osalemine keeleõppijale omas. Selleks vaatlesime osalejate rahuolu kursusega erinevate tunnuste lõikes (õppemetoodika, toimumiskohad, õpetaja pädevused jmt), analüüsisime kursuse mõju osaleja keeleoskusele, aga ka võrgustumisele ehk kontaktiloomele teiste Eesti elanikega ning üldisemalt nende lõimumisele Eesti ühiskonnas. Samuti kaardistasime nii osalejate varasema kogemuse eesti keele õppega kui ka nende tulevikuplaanid eesti keele (lõpliku) keeletaseme saavutamise osas, aga ka selle osas, millised on nende plaanid seoses EV kodakondsuse omandamisega või pikaajalise elamisloa taotlemisega. Uuringu analüüsi aluseks oli kursusel osalejate hulgas läbiviidud küsitluse andmestik, vastajate arv 203.

Uuringule olid seatud järgmised eesmärgid ja uurimisküsimused, mis on koos peamiste järeldustega esitatud allpool.

Keeleõppe raames pakutud **keelekursusega rahulolu** oli osalejate hulgas kõrge – 85% osalejatest olid sellega kas rahul või väga rahul. Keelekursuse läbiviimisega seotud erinevate tegurite ja aspektidega rahulolu küll varieerus, kuid läbivalt oli nendega rahulolu keskmisest kõrgem: näiteks õpetaja pädevuse, õppevormi ja õppematerjalidega oli hea või väga hea rahuolu vastavalt 87% kuni 90% vastajate hulgas, sarnasele tasemele jäi rahuolu ka kursuse toimumisaja, koha ja kestuse osas. Vähem oldi aga rahul või väga rahul aga näiteks iseseisva töö mahuga (69%), kursuse mahuga (75%) või õppegrupi suurusega (76%). Kuigi kursusel katkestajate hulk oli suhteliselt väike, oli nende puhul, kes seda tegid, levinuimateks põhjusteks suur koormus töö ja/või koolis (44% vastajatest), töö- ja/või õppegraafiku kattuvus kursusega (39%) ning ajanappus laste või muude perekohustuste tõttu (33%).

Keelekursuse **mõju osalejate keeleoskusele** oli kõrge: kõige kõrgemalt hindavad osalejad kursusel osalemise mõju eesti keele kuulamisele ja sellest arusaamisele (93% arvas kas mõjutas või pigem mõjutas), kõige tagasihoidlikumalt seevastu hinnata kursuse mõju kirjutamisoskustele (79%). Mõju eesti keeles lugemisele ja rääkimisele on küllaltki sarnane, umbkaudu 85% vastajatest hindab mõlema puhul selle tugevat või pigem tugevat mõju.

Lisaks mõjule osaleja keeleoskusele uurisime ka kursusel osalemise **mõju inimese igapäevaeluga seotud aspektidele**, sh võrgustamisele ja üldisemalt lõimumisele Eesti ühiskonnas. Enim näib kursusel osalemine omavat positiivset efekti inimese suhtlemisoskuse paranemisele, aga ka eesti keele rohkemale kasutusele igapäevalus, aga ka laiemalt sellele, et tuntakse ennast Eestis elades paremini ja mugavamalt. Vähim aga ollakse arvamusel, et kursusel osalemine soodustas või suurendas osalejatel kursusejärgselt eesti keelt kõnelevate tuttavate arvu. Siinkohal tuleb ka silmas pidada, et kuna küsitlus viidi läbi suhteliselt värskest

keelekursuse lõpetajate hulgas (alates 12 kuud kuni värskelt, vahetult kursuse lõpetanute hulgas), siis ei ole ka realistlik oodata kiireid mõjusid osade taoliste tegurite hulgas (mõnede tegurite puhul võib mõju olla kiire ja vahetu, näiteks eesti keele kasutamine igapäevalus, seevastu teiste tegurite puhul võime eeldada ja oodata pikem pikaajalist mõju, näiteks eesti keelsete tuttavate arvu kasv jmt). Tulevikus soovitame nii keeleõppe kui võrgustumise tulemuslikkuse paremaks mõistmiseks uurida kursusel osalejate vastavaid eesmärke nii enne kursuse algust kui ka pärast nende lõppu, et paremini hinnata kursuse läbimise mõju neile aspektidele.

Uuringuga **selgitati välja ka keelekursusel osalejate profiilid**: kaua nad on Eestis elanud, kaua on eesti keelt varem õppinud, kuidas ehk milliste meetoditega on keelt õpitud ning kust on saadud (või ei ole saadud) informatsiooni eesti keele õppevõimaluste kohta. Eesti keelt olid varem iseseisvalt või mõnel muul meetodil õppinud veidi enam kui pooled keelekursusel osalejatest. Neist on eesti keelt pigem vähe ehk alla ühe aasta õppinud umbkaudu kümnendik, kuid kõige enam oli kursusel osalejate hulgas neid, kes on eesti keelt õppinud üks kuni kaks aastat (39%). Ülejäänud on eesti keelt õppinud kas kaks kuni neli (ligikaudu neljandik), või enam kui neli aastat (samuti ligikaudu neljandik osalejates). Eesti keele õppeks on kasutatud ennekõike keeleõppe veebikeskkondi ning iseseisvat keeleõpet: mõlemat varianti on rakendanud ligi pooled keeleõppes osalejatest. Natuke vähem kui pooltel oli kogemus ka eesti keele õppes õpetajaga grupis, tasulisel kontaktõppega kursusel, või umbkaudu kolmandikul ka tasulisel veebikursusel õppimise kogemus. Informatsiooni osaletud (INSA) keelekursuse kohta leiti enamasti INSA enda kanalitest, kuid alla pooltel juhtudest ka sotsiaalmeedia kaudu, neljandikul juhtudest tuttavate soovitusel, ning ligi viiendikul juhtudest saadi informatsiooni INSA keelekursuse kohta ka kohanemisprogrammi kaudu.

Kursuses osalejatelt küsiti ka nende **tulevikusoove nii keeletaseme saavutamisel kui ka Eestisse jäämise plaanide osas**. Suurem osa vastajatest (74%) tahab jõuda kõrgema tasemeni kui läbitud kursusel saavutatud tase, ehk siis saavutada tulevikus tase B2 või C1. Eestisse jäämise plaanide osas ollakse samavõrra optimistlikult meelestatud. Kursusel osalejatest soovib Eestisse kindlasti jääda 72% ning Eestisse elama jäämist kaaluvad lisaks veel 13% kursusel osalejatest, ehk siis kokku ligikaudu 90% kõikidest osalejatest. Siinkohal tuleb silmas pidada, et küllap osalevadki keelekursusel ennekõike just need inimesed, kellel on juba plaan Eestisse pikemalt jääda ning motivatsioon eesti keele õppeks seetõttu ka kõrgem. Eesti kodakondsust soovib omandada ligi 60% kursusel osalejatest.

4. LISAD

Lisa 1. Ideaalse kursuse disainer (IBS, 2020)

Kursuse maht (akadeem tundi = 45 min)	80 17%	120 42%	240 32%	360 27%	muu 3%	
Kohtumiste arv nädalas	1 3%	2 64%	3 44%	4 10%	5 või rohkem 2%	
Kohtumise kestvus (h)	0.5 1%	1 8%	1.5 58%	3 44%	5 või rohkem 2%	
Kohtumiste toimumise aeg	tööp. hommikul 35%	tööpäeva õhtul 67%	tööpäeva lõunal 8%	nädalavahetusel 28%	muu 3%	
Õppevorm	õpetajaga keeleõppeklassis 86%		õpetaja/tuutoriga veebipõhiselt 40%		informaalses keskkonnas 37%	
Õppegrupi suurus (õpilaste arv)	1 5%	2-3 9%	4-5 31%	6-10 55%	11-15 37%	rohkem kui 15 9%
Iseõpe väljaspool kursust (tundi nädalas)	0 3%	1-2 35%	3-5 53%	6-10 20%	rohkem kui 10 5%	
Valmisolek ise kursuse eest tasuda (eurodes)	0 36%	20 16%	50 24%	100 25%	200 13%	300 või rohkem 7%
Sihttase (tase, kuhu sooviks jõuda)	A1 13%	A2 23%	B1 42%	B2 38%	C1 21%	
Algtase (praegune eesti keele oskuse tase)	0 21%	A1 46%	A2 24%	B1 13%	B2 3%	